

FFB-14/2011.
(FFB-33/2010-2014.)

J e g y z ő k ö n y v *

az Országgyűlés **Fenntartható fejlődés bizottságának**
2011. május 11-én, szerdán, 14 órakor
a Szatmári Múzeum tárgyalótermében
(Mátészalka, Kossuth Lajos u. 5.)
megtartott kihelyezett üléséről

**A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.*

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Helyettesítési megbízást adott</i>	4
<i>Elnöki bevezető, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Dr. Cservényák László köszöntője</i>	5
<i>Szavazás a módosított napirendről</i>	5
<i>Az építési törvény módosítását illető, T/3004-es számú előterjesztéssel kapcsolatban hozott korábbi bizottsági állásfoglalás visszavonása</i>	6
<i>Tájékoztató a Vásárhelyi terv végrehajtásának helyzetéről Felső-Tisza vidéken, külön kiemelten a Szamos-Kraszna-közi szükségeltározó vonatkozásában. A terv vízgazdálkodási, környezet- és természetvédelmi, agrár-gazdasági és vidékfejlesztési jelentőségének és hatásának ismertetése</i>	6
<i>Puskás Csaba hozzászólása</i>	6
<i>Vízügyi szakmai hozzászólások</i>	7
<i>Képviselői kérdések</i>	15

Napirendi javaslat

1. Tájékoztató a Vásárhelyi terv végrehajtásának helyzetéről Felső-Tisza vidéken, külön kiemelten a Szamos-Kraszna-közi szükségtározó vonatkozásában. A terv vízgazdálkodási, környezet- és természetvédelmi, agrár-gazdasági és vidékfejlesztési jelentőségének és hatásának ismertetése. Előadó: Vidékfejlesztési Minisztérium
2. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Jávor Benedek** (LMP), a bizottság elnöke

Dr. Bácskai János (Fidesz)
Bartos Mónika (Fidesz)
Fejér Andor (Fidesz)
Fülöp István (Fidesz)
Koncz Ferenc (Fidesz)
Dr. Aradszki András (KDNP)
Bödecs Barna (Jobbik)
Kepli Lajos (Jobbik)

Helyettesítési megbízást adott:

Dr. Turi-Kovács Béla (Fidesz) dr. Aradszki Andrásnak (KDNP)
Dr. Nagy Andor (KDNP) Fejér Andornak (Fidesz)
Bányai Gábor (Fidesz) Fülöp Istvánnak (Fidesz)
Bodó Imre (Fidesz) Koncz Ferencnek (Fidesz)
Schmidt Csaba (Fidesz) dr. Bácskai Jánosnak (Fidesz)
Sebestyén László (Fidesz) Bartos Mónikának (Fidesz)

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Dr. Cservényák László, a Szatmári Múzeum igazgatója
Puskás Csaba gazdálkodó
Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat elnöke
Dr. Vinnai Győző, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal elnöke
Bodnár Gáspár igazgató (Felső-Tisza Vidéki Vízügyi és Környezetvédelmi Igazgatóság)
Szentesi Péter igazgató (Felső-Tisza Vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség)
Vági István (Vízkar-elhárítási Főosztály)
Vinnai Péter, a Vízügyi, Környezetvédelmi Központi Igazgatóság projektigazgatója
Szabó István, Mátészalka polgármestere

(Az ülés kezdetének időpontja: 14 óra 19 perc)

Elnöki bevezető, a napirend elfogadása

JÁVOR BENEDEK (LMP), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Szeretettel köszöntöm a Fenntartható fejlődés bizottság valamennyi tagját, aki ezen a kihelyezett ülésen megjelent, továbbá kedves vendégeinket, képviselőtársainkat, a vízügy, illetve a minisztérium képviselőit, és végül, de egyáltalán nem utolsó sorban a Szatmári Múzeum igazgatóját, aki vendégül lát minket ezen a kihelyezett ülésen, és már tegnap óta kalauzol minket ebben a gyönyörű szatmári tájban. Biztosítanám is a lehetőséget igazgató úrnak, hogy néhány mondatban köszöntse az egybegyűlteket.

Dr. Cservenyák László köszöntője

DR. CSERVENYÁK LÁSZLÓ, a Szatmári Múzeum igazgatója: Tisztelt Képviselő Hölgyek, Képviselő Urak, Elnök Urak, Megbízott Úr! Szeretettel köszöntöm valamennyiüket Mátészalkán, a Szatmári Múzeumban, ami igaz, hogy helyileg Mátészalkán van, de egyéb fenntartású intézmény. Szeretettel köszöntöm a polgármester urat a megyei intézményben, amelynek gyakori látogatója. A többiekéről nem beszélek. (*Derűtség.*) Köszöntöm önöket úgy mint a fény városában, tegnap, akik itt voltak, már hallhatták, hogy mi erre rendkívül büszkék vagyunk és a fény városaként aposztrofáljuk magunkat, mert a mai Magyarországon elsőként 1888-ban mint tegnap is említettem, New Yorkkal egy időben, Párizs után két évvel és a fővárost jóval megelőzve, öt évvel, itt gyulladt ki az elektromos világítás, és hát mi tulajdonképpen erre vagyunk elsősorban a legbüszkébben. De aztán sötétedett az egész város, tehát az a fényesség nem tartott túl sokáig. Napjainkban pedig lassan aktuális lesz a régi dal, hogy Mátészalka gyászban van, de azért igyekszünk úrrá lenni a nehézségeinken.

Én köszönöm, hogy megtisztelték múzeumunkat, amelyben Közép-Európa legnagyobb szekér-, kocsis- és hintógyűjteménye található, erről tegnap nem beszélünk, mert a pálinkára terelődött a szó. És inkább a testnek adtunk mint a léleknek.

Nagyon megtisztelő számunkra, hogy a bizottság itt tartja kihelyezett ülését. Én kívánok önöknek jó tanácskozást, és bízom benne, hogy a tegnapi és a mai élmények megerősítették önöket arról, hogy Szatmárban is van élet, és hát mint látták a szlogent nálunk: „Így élünk mi a végeken, és mindennap”. Tehát a vendégért mindent megteszünk, és igyekszünk a mindennapokban is ezt az értékrendet akár szellemiségben, akár mentalitásban tartani. Számunkra a vendég a legfontosabb, a vendég Szatmárban a kis isten. Értve mindenre, mint tegnap említettem: ágyban, asztalnál mindent a vendégért. Kívánom, hogy az asztalnál érezzék jól magukat. (*Taps.*)

Szavazás a módosított napirendről

ELNÖK: Köszönjük igazgató úrnak a meleg szavakat. Rátérnénk az érdemi munkára. Elöljáróban én szavazásra bocsátanám a napirendünket, amihez azonban, mielőtt szavaznánk róla, helyben két módosításra teszek javaslatot. Ugye az eredeti napirendünk egy pontot tartalmazott, a Vásárhelyi-terv végrehajtásának helyzetéről szóló beszámolót a Vidékfejlesztési Minisztérium, illetve a vízügy munkatársai részéről. Ezt egészíteném ki két ponttal. Egyfelől kiosztásra került egy előterjesztés. Remélem, mindenkinek volt alkalma ezt megnézni, a múltkori ülésünkön egy kicsit túl lelkesek voltunk, illetve egészen konkrétan én voltam kicsit túl lelkes és egy olyan napirendi pontot tárgyaltunk, amit meg kellett volna várunk, hogy az Önkormányzati bizottság döntsön róla, az építési törvény módosítását illető, T/3004-es számú előterjesztést, úgyhogy ennek az akkori napirendi ponttal kapcsolatba hozott döntéseket érvényteleníteni kell, és a jegyzőkönyvből törölnénk. Úgyhogy erről kérnék majd egy szavazást.

Illetve, mielőtt belevágunk a Vásárhelyi-terv végrehajtásáról szóló beszámolóba, egy öt perc időtartam erejéig lehetőséget biztosítanánk Puskás Csaba úrnak, a vésztározó által érintett gazdálkodók egyik képviselőjének, hogy a gazdálkodók szempontjait is - hangsúlyozom – egy rövid ötperces időtartam erejéig a bizottság tagjainak bemutassa. Én azt gondolom, hogy a bizottságnak az a dolga, hogy minél szélesebb körben tájékozódjon a helyzetet illetően, tehát érdemes meghallgatnunk a gazdálkodók képviselőit is, és utána térnénk akkor rá a power pointos előadás keretében a Vásárhelyi-terv végrehajtásának megismerésére. Én kérdezem, hogy az ebben a formában módosított napirend elfogadható-e a bizottság számára. Kérem, hogy aki egyetért ezzel, kézfelemeléssel jelezze! *(Szavazás.)* 14 igen. Egyhangúlag a bizottság elfogadta a módosított napirendet.

Az építési törvény módosítását illető, T/3004-es számú előterjesztéssel kapcsolatban hozott korábbi bizottsági állásfoglalás visszavonása

Akkor elsőként szavazásra bocsátom a kiosztott előterjesztést: a bizottság egyetért-e azzal, hogy érvénytelenítsük a T/3004. számú előterjesztéssel kapcsolatos döntéseket, és kérjük a jegyzőkönyvből való törlését ennek a napirendi pontnak. Kérem, aki ezzel az előterjesztéssel egyetért, az kézfelemeléssel jelezze. *(Szavazás.)* Egyhangú. Köszönöm a bizottságnak, hogy az általunk elkövetett kis malórt egyhangúlag segítenek helyrehozni.

És akkor most megadnám a szót öt perc időtartamban Puskás Csaba úrnak. Kérem Puskás urat, hogy fáradjon az asztal végéhez a jegyzőkönyv kedvéért is.

Tájékoztató a Vásárhelyi terv végrehajtásának helyzetéről Felső-Tisza vidéken, külön kiemelten a Szamos-Kraszna-közi szükségtározó vonatkozásában. A terv vízgazdálkodási, környezet- és természetvédelmi, agrár-gazdasági és vidékfejlesztési jelentőségének és hatásának ismertetése

Puskás Csaba hozzászólása

PUSKÁS CSABA: Tisztelt Jelenlévők! Köszöntöm én is önöket Szatmárban, örülök, hogy ebben a témában is közelítenek az itt élők felé az ilyen ülések, mert eddig nagyon nehezen tudtunk szólni az Országgyűléshez, a politikusokhoz, akik döntenek a témában. Puskás Csaba gazdálkodó vagyok, emellett az önkormányzat képviselőtestületének a tagja is.

Ezúttal szeretném közölni Szamosszeg lakosságának, önkormányzatának és a Szamosszegen gazdálkodók álláspontját az árvíztározóval kapcsolatban.

Szamosszeg önkormányzata tiltakozik az árvíztározó megépítése ellen. Indokaimat később feltüntetem. A gazdálkodók szintén tiltakoznak a tározó megépítése ellen. Ez egy hosszú folyamat, a 2000-es években kezdődött ez, hogy kitalálták, hogy az árvizek elleni védekezés során itt víztározót kell építeni. Annak idején a polgármestereket kecsegtették sorozatos ígérekkel, toronyórát láncostól ígértek, úthálózat-fejlesztésről, belvízrendezésről volt szó, mindenről, ami szem-szájnak ingere, és a polgármesterek úgymond vevők voltak ezekre az ígérekre.

Igen ám, csak olyan 2005 környékére ez az ígérethalmaz nagyon lekopaszodott, és nem maradt a sok ígéretből semmi, csak maga a víztározó, a gát nyomvonala, és ezek után senki a továbbiakban nem is foglalkozott az üggyel.

Az indokaink a következők lennének, Szamoskér képviselőtestülettel megbeszélve: nem kértünk mi tározót. Nem kérünk azért, mert az ezáltal feláldozott földterület sokkal nagyobb érték, mint amit ezzel adnának visszafelé. Szamosszeg lakosai veszélyben érzik magukat, mert azt tudhatjuk, hogy Szamosszeg a Szamos és a Kraszna szegletében van, a két folyó szinte körülveszi, a víztározó harmadik oldalról is lezárja. Azt ugye egy vizes szakember sem mondta, hogy milyen hatással van az a szamosszegi talajvízre. Szamosszegen jelen pillanatban egyetlen biztosító köt lakásbiztosítást, mivel akkora a veszélytényező, hogy

nem merik ezt vállalni. Ha itt megépül ez a víztározó, ezek a veszélyek tovább nőnek. Az itt élők félnek, félnek attól, hogy elvesztik a helyüket és elvesztik a megélhetésüket. Szamosszegen nagyon sokan gazdálkodnak. Hál istennek elmondhatom, hogy velem együtt nagyon sok huszonéves fiatalember él úgy Szamosszegen, hogy nem elmegy a gyárba dolgozni, hanem otthon, a családjá őseitől örökölt földeken gazdálkodik, és így próbál továbbra is megélni. Ez a megélhetés most nagy veszélybe került.

A következők a problémák: most hogy kisajátítanák a nyomvonalat, beleesik 5500 hektár terület. Ez az 5500 hektár a beregi tározóval ellentétben értékes szántóterület. Itt meg lehet termelni tíz tonna kukoricát, három tonna napraforgót. Ezért számomra érthetetlen, hogy miért akarják ezt a földterületet elárasztani vízzel. Az itt élők félelme sokkal nagyobb attól, hogy éhen halnak, nem tudnak már megélni, mintsem, hogy itt árvíz lesz. Vízügyi szempontból is több emberrel beszélve meg tudtuk azt cáfolni, hogy nem ide indokolt ez a víztározó. Azt tudjuk, hogy itt a kieresztési pont a Tiszából majd tíz kilométerre van.

2001-ben láttuk, tapasztaltuk – mindegy, mit mondanak a vízügyes szakemberek -, hogy amikor a Tisza éppen kiszakította a töltést, Tunyogmatolcsnál a kieresztési pontnál, a töltés lábánál volt a Szamos. Nem értjük, hogy hogyan akarják egy elkövetkező árvíznél kiengedni ezt a vizet a víztározóba. Fizikailag lehetetlen.

A további aggályaink: ha már kisajátították ezeket a földeket, Bodnár Gáspár úr Szamoskéren elmondta, hogy itt 85-90 százaléka az embereknek szívvel-örömmel repesve adta oda a földjét, de nagyon sokan nem így vannak. Pereskedünk, mert nem akarjuk ezt a víztározót. Sokan, igaz felvették a pénzt, de a tavalyi gazdasági évet tekintve, a válságot tekintve nem is csodálkozunk. Mert vagy felvette ezt a pénzt, és próbál megélni, vagy pedig éhen hal, mert tavaly majdnem mindenki csődöt jelentett. Néhány gazdatársammal egyetemben nem vettem fel ezt a pénzt, nem tartom fer dolognak, hogy itt 4-500 ezer forinttal kiszúrják az emberek szemét, holott a hozott áldozat jóval nagyobb. De nem is a pénzről van itt szó, hanem arról van szó, hogy én és a gazdatársaim itt szeretnénk továbbra is megélni, és nem látjuk a jövőnket biztosítottak.

Nagyon szépen kérem a bizottságot, hogy vegye figyelembe a véleményünket, mert amellet, hogy önöknek ezt elmondtuk, az Európai Unió Petíciós Bizottságának is elküldtük a panaszunkat, ahol ezt befogadták. Indokaink le vannak írva, nagyon jó pesti ügyvédet találtunk, aki egyedül az országban foglalkozott az ügyünkkel, vízügyi szakemberek alátámasztották, hogy lenne más megoldás, nem a töltések magasztását javaslom, hanem esetleg szélesítését, de mindenképpen van más megoldás. Ne tegyünk tönkre ennyi embert, ne vegyük ki a termelésből 5500 hektár szántóföldet. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen Puskás úrnak, hogy ezt a véleményt elmondta a bizottság számára. Mielőtt továbblépnénk, még lehetőséget adnék Seszták Oszkár úrnak, a megyei közgyűlés elnökének, illetve Vinnai Győző úrnak, a kormányhivatal vezetőjének, hogy néhány szóban kiegészítse az elhangzottakat.

Vízügyi szakmai hozzászólások

SESZTÁK OSZKÁR, a Szabolcs-Szatmár Bereg Megyei Önkormányzat elnöke: Tisztelt Megjelentek! Köszöntök mindenkit itt nálunk, és kívánom, hogy hasznosan teljenek el az itt eltöltött órák, és nyilván azokat a tapasztalatokat, amiket itt szereznek, a bizottság hasznosítsa a munkájában.

Nagyon gazdag ökológiai adottságokkal rendelkezik a szatmári és a beregi táj, amelyet igyekszünk megőrizni, úgy persze, hogy az itt élő embert is - hallottuk a gazdálkodótól – figyelembe vegyük, és az ember és a táj szerves együttélését próbáljuk a későbbiekben is a következő évtizedekre, évszázadokra átörökíteni. Lehetőség szerint nem állunk meg az országhatárnál, hanem figyelemmel vagyunk a Szatmár nagyobbik részére is, amely átkerült

az országhatárokon túlra. Nagyon sok és fontos együttműködési programot valósítunk meg a határ menti együttműködési programok segítségével, a megyei önkormányzat intézményei más civil szervezetek az erdélyi parciumi partnereinkkel, ezzel akartam még kiegészíteni azt, amit az igazgató úr már elmondott.

Örülök, hogy itt vannak, nagyon fontos napirendi pont ez számomra is, a megyei közgyűlés számára is. A megyei közgyűlés is foglalkozott az ott élő gazdálkodók problémájával. Van ilyen jogosultsága a megyei közgyűlésnek, már meghallgatta a gazdálkodókat, és remélem, hogy a kormány empatikusabban, odafigyelőbben foglalkozik a gazdálkodók problémájával, mint azt az előzőekben tapasztalhatták, ugyanakkor viszont azt látnunk kell, hogy milyen országos érdek fűződik ehhez az ügyhöz. Az egy sajátos szempont és a bizottságnak szakmailag ajánlom figyelmébe, a vízügyi szakemberek nyilván elmondják a saját szempontjaikat, milyen másfajta alternatív megoldások lehetnek esetleg a víztározó mellett. De olyan mértékben előkészített ez a projekt, hogy azt gondolom, ez már talán okafogyott, de talán 2001-ben, a 2001-es árvíz után sokat beszélünk a fokgazdálkodásról mint ősi természetes vízkezelési módszerről. Nem ismerem annyira az ügyet, hogy ez még most szempontként felmerülhet, de a későbbiekben érdemes az itt élők korábban, évszázadok alatt begyakorolt gazdálkodási módját figyelembe venni. Ugyanakkor viszont ez a földterület nem lesz elárasztva, ez talán félreértés a gazdálkodóknak. Senki sem akarja mesterséges víztározóvá tenni ezt a részt. Ez más ügy, de remélem, hogy sikerül az ott élőknek is elfogadniuk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen az információkat. Vinnai Győzőnek is megadom a szót.

DR. VINNAI GYŐZŐ, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal elnöke: Köszönöm szépen. Tisztelt Képviselőtársaim! A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal vezetőjeként őszinte szívből örülök annak, hogy itt tartja a Fenntartható fejlődés bizottsága a kihelyezett ülését. Már a megye nevéből is lehet látni, Szabolcs-Szatmár-Bereg, hogy ez három régi történelmi vármegye területéből tevődik össze, ahogy elnök úr is mondta, a szatmári rész és a beregi rész kisebb, és a szabolcsi rész, amely egy nagyobb rész maradt meg. Itt mindig a vízzel együtt éltek az emberek, hiszen itt nagyon sok folyó, patak, folyás található, és éppen ezért évszázadok óta tartott a harc a vízzel, a Széchenyi István és Vásárhelyi Pál munkája előtt voltak olyan területek, gondoljunk az Ecsedi-lápra, arra a világra, amelyek állandóan víz alatt voltak. Vagy éppen utána néztem annak, volt egy ilyen, hogy Dombrádtól Debrecenig be lehetett menni csónakon, amikor egy olyan időszak volt, a XVIII. században. Na most, mi már a XXI. században élünk, és ezért én a kormányhivatal vezetőjeként felajánlom azt a segítséget, amelyet a hatóságok meg tudnak tenni mind az integrálódott szakigazgatási szervezetek vagy éppen a koordinációs jogkörbe tartozó vízügyi igazgatóság vagy környezetvédelmi, természetvédelmi felügyelőség ennek a szükségtározónak a kialakításában, amely minden érdeket kell, hogy egyeztessen, de a legfontosabb az, hogy nagy árvizek ne legyenek ebben a térségben, hiszen én még gyerek voltam, amikor 1970-ben egy óriási árvíz volt. Apukám dolgozott ezen az árvízen, mi Nyíregyháza mellett laktunk, de idevezényeltek embereket, és elmesélte azt, hogy milyen nagy tragédia történt, és hát 2001-ben volt a nagy tiszai árvíz, amely a Bereget érintette és egy olyan újjáépítést sikerült megvalósítani, amikor a beregi emberek azt mondták, hogy a kormány nem hagyta őket cserben.

Egyébként az itt élő emberek nyíltszívű, tiszta szívű, vendégszerető emberek, remélem, ezt a bizottság tagjai megtapasztalták, nagyon finom ételeket esznek és finom italokat isznak. Egy hungarikumra felhívnám a figyelmet, a szilvalekvárról is beszélhetnénk, de inkább a szilvapálinkáról szólnék, amely ebben a térségben, itt Nyírcsahojon, Panyolán, Porcsópátin és ha a Beregre elkalandozunk, Tarpán is nagyon finom szilvapálinkát tudnak

főzni. Úgyhogy én köszöntöm a bizottság tagjait, jó tanácskozást kívánok, és amennyiben a segítségünket igénybe veszik, állunk rendelkezésre.

ELNÖK: Köszönjük szépen. A hungarikumok tekintetében tegnap este napirendre tűztük őket és elég alaposan kitárgyaltuk. *(Derültség.)* Úgyhogy köszönjük, hogy részt vesznek a bizottság ülésén. Átadnám a szót Bodnár Gáspár úrnak, a Felső-Tisza Vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság munkatársának.

BODNÁR GÁSPÁR igazgató (Felső-Tisza Vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság): *(Előadásához kivetítőt használ.)* Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Hölgyeim és Uraim! Ahogy hallottuk, hazánk vizeiben egyik leggazdagabb tájegységen vagyunk, a Felső-Tisza vidékén. Nemcsak a vizek gazdagsága jellemző, hanem az is jellemző erre a területre, hogy rendkívül árvíz-veszélyeztetett a Felső-Tisza vidéke és a mi térségünk a belvizektől is fokozottabban veszélyeztetett. Az Alföldek, a négy legveszélyeztetettebb belvízi terület közül három itt található a Felső-Tisza vidékén, többek között az a terület is, ahol a Szamos-Kraszna közti tározó megépül, ez a valamikor Ecsedi-láp területe volt. Igazgató úr a bevezetőben említette, hogy Mátészalkára eljutott az áram az elsők között, az 1910-es évek közepén, én ehhez hozzátenném azt is, hogy ennek a belvíz volt az oka. Azért, mert itt egy olyan gözüzemű szivattyútelep épült, amely nemcsak szivattyúzni tudott, hanem áramot fejlesztett Mátészalkán, és még Ungvárra is eljutott az áram az 1910-es évek második felében, tehát ilyen hozadéka is volt az akkori vízügyi fejlesztéseknek. Mi abban bízunk, hogy a jelenkori vízügyi fejlesztéseknek is lesz valamilyen hozadéka, és érzékelhető változást fognak majd előidézni a térségben.

A Vásárhelyi-tervről. Közvetlen előzménye, miért volt szükség a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztési című programnak a kidolgozására? A közvetlen előzmény: 1998 és 2001 között négy évet érintve, a Tisza völgyében négy rendkívüli árvíz vonult le. Olyan rendkívüli árvizekről van szó, amelyek közül három közvetlen gátszakadással veszélyeztetett, a '98-as és a 2001-es a Felső-Tisza vidékén, a '99-es és a 2000-es pedig a közép-Tisza vidékén okozott rendkívül súlyos gondokat. És a négy rendkívüli árvíz lezajlott két év és öt hónap alatt. És mennyibe került ez hazánknak? Akkori árakban ez 120 milliárd forintba került. Ebben benne van a beregi újjáépítés, a töltések rendbe hozatala, a védekezési költségek. Elmondtam délelőtt, még egyszer szeretném hangsúlyozni, hogy az akkori beregi árvíz az országnak 60 milliárd forintjába került 2001-es árakon. Az akkori összegből a Tisza árvízi fejlesztését el lehetett volna végezni. Tehát nagyon fontos, hogy ezek a problémák előtérbe kerüljenek, és ugye mit vizsgáltunk a Vásárhelyi-terv kialakítása közben? Nagyon sok vizsgálat történt. Mi lett a végeredmény?

A végeredmény: megszületett a Vásárhelyi törvény, ami műszakilag mit tartalmaz? Árvízvédelmi művek előírás szerinti kiépítését. Ez a Felső-Tisza vidékén jelen pillanatban nem történt meg. 70 százalékos a meglévő árvízi rendszer kiépítettsége, ahhoz az előíráshoz képest, amit ma Magyarországon ismerünk. Ez azt jelenti, hogy sem magasságban, sem keresztmetszeti szempontok szerint ezek a töltések nem megfelelőek. Nagyon fontos a nagyvízi meder vízszállító képességének a növelése. Mit tapasztaltunk árvizekkor különösen a közép-Tisza vidékén? Azt tapasztaltuk, hogy igen komoly vízszintek állnak elő a folyók nagyvízi medrében, a töltések medrén, ugyanakkor nem kapcsolódik hozzá olyan nagyságú vízhozam, mint például 1970-ben, mikor nagyobb vízhozamok - tehát a másodpercenként levonuló vízhozamok - voltak, de a vízszállító vízhozam lecsökkent. Tehát ezeket helyre kell állítani. Árapasztó tározókat kell építeni, amiről beszéltünk, és amelyek között az egyik a Szamos-Kraszna-közi tározó és hát természetesen a monitoringrendszert fejleszteniünk kell. Amit láttunk, egy távjelző rendszert Tunyogmatolcson, tehát ennek a rendszernek a fejlesztése

elengedhetetlen a sikeres árvízi védekezés miatt. A cél egyméteres vízszintcsökkentés a töltések között.

Elkezdődött a munka 2001-ben rögtön az árvíz után, 2002-től folyamatos előkészítő munkák folytak, és 2004-ben kezdődött a Szamos-Kraszna-közi tározónak a konkrét kivitelezési terveinek a készítése és az engedélyezési tervek készítése. Előtte számos tanulmány készült, vizsgálták a hozzáértő vízügyi szakemberek, be volt vonva a Magyar Tudományos Akadémia, a Budapesti Műszaki Egyetem, a VITUKI és minden olyan hozzáértő szakember, akinek ezzel kapcsolatban mértékadó véleménye lehet. Lett vizsgálva az, hogy a töltéseket helyezzük távolabb a folyótól, adjunk teret a folyónak. Lett vizsgálva az, hogy a töltések teljesen kerüljenek elbontásra. Lett vizsgálva, hogy kanyargósítsuk vissza a Tiszát, hogy tovább utazzon, és ne okozzon ilyen nagy gondot. Lett vizsgálva az, hogy engedjük át a vizeket a Hortobágyon keresztül. Tehát nagyon sok változat készült, ezek elérhetőek, betekinthető bárki számára. Az igazi megoldást a szakértők szerint az árvízi tározó létesítése, illetve a Vásárhelyi-terv végrehajtása, amit a 2004-es törvény ezek szerint határozott meg.

Tehát kulcselemnek tekintjük az árapasztó tározót, jelen pillanatban azt dönthetjük el, hogy két tározó megépül, a cigándi és a tiszaroffi, a tiszaroffit tavaly üzembe is kellett helyezni, mert olyan árvízi szituáció alakult ki a közép-Tisza mentén, és azt lehet elmondani róla, hogy jól vizsgázott, jól működött, időben sikerült megnyitni, és azokat a várakozásokat hozta, amit a tervezéskor meghatároztak. Építés alatt van a hanyi és a nagykunsági tározó, ezek már konkrét beruházás alatt állnak, a Felső-Tisza vidékén pedig két tározó létesítése van előkészítve. Az egyik a beregi tározó. Ez gyakorlatilag azt a helyszínt érinti, ahol 2001-ben a vizek kitörték, illetve a Szamos-Kraszna-közi tározó, a Felső-Tisza vidékén, amiről jelenleg is beszélünk.

A Vásárhelyi-terv egy komplex program, tehát nemcsak árvízvédelemmel foglalkozik, hanem vidékfejlesztéssel, ökoturizmussal, természet- és környezetvédelemmel, modern mezőgazdasággal, rekreációval. Itt lehet gondolkodni, hogy mit értünk a kifejezések alatt, én ebbe most nem megyek bele, tehát nem egy árvízi programról van szó, hanem olyan fejlesztési lehetőségekről, ami a Tisza mentén, a vízre alapozva lehetőség. Amit végül is hallottunk a biodízelüzemben a professzor előadásában is.

A Felső-Tisza vízgyűjtő területéről néhány gondolat: négy ország osztozik ezen a területen, a vizek, az árvizek alapvetően külföldön, a hegyvidéki területeken alakulnak ki, a Tokaj feletti vízgyűjtő területet látjuk, ott Magyarország csak 14 százalékban részesül ebből a területből és az árvizek kialakulása gyakorlatilag teljes egészében külföldön történik, ezért nagyon fontos, hogy milyen kapcsolatban vagyunk a külföldi vízgyűjtőn a vizekkel foglalkozó szervezetekkel, a szomszédos országokkal. Minden országgal élő határvízi együttműködésünk, egyezményünk van, és aszerint folyik a munka mindhárom határos országgal.

A Felső-Tisza legfontosabb jellemzője, hogy nagyon hevesek az áradások. Arra kell gondolni, hogy 24-48 óra alatt 8-10 métert képes a vízszint emelkedni a mi térségünkben, óránként akár fél métert is. Tehát szemmel lehet látni, hogyan érkezik az árvíz az országhatárra. Nagyon kevés idő áll rendelkezésre a védekezési munkák megszervezésére. A kis és a nagy vizek között látszik a különbség, a legkisebb vízhozam Tiszabecsnél 22 köbméter/secundum, nagyon súlyos vízkészlet-gazdálkodási gondokat okoz az Alföldön, amikor csapadékhiány van, árvízkor meg 3700 köbméter érkezik másodpercenként. Tehát a szélsőségeségét szeretném hangsúlyozni. És hát a térségben az árvizek szintje alatt van 1965 négyzetkilométernyi terület, 118 település 180 ezer emberrel. És hát vidékfejlesztésről beszélünk, itt az életteret meg kell menteni, és ezeket a településeket biztonságba kell helyezni. Azt tapasztaljuk, hogy a térségben az árvízszintek folyamatosan emelkednek. Csak 1970 és 2001 között másfél méterrel nőttek a tetőző vízszintek a Tisza mentén, és látjuk, hogy

1998-2001 és a 2010-es árvíz is minden idők harmadik legnagyobb vízszintje volt. Ha a töltéseink nincsenek kiépítve Tiszabecs környékén, lehetett volna számítani most is 100 milliárdos védekezési költségre, erre szerencsére nem került sor. És látjuk, hogy nagyságrendileg a vízhozamok is nőttek. Tivadarnál 2001-ben már a négyezer köbmétert is meghaladta másodpercenként a vízhozam.

Fontos tudnunk, hogy mi történik külföldön, a határvízi bizottságok fontos napirendje az, hogy szeretnénk tudni, hogy mi történik Kárpátalján, a Tisza vízgyűjtőin, a Tisza főmedrében és a Tisza mellékvízfolyásain. Azt tapasztaljuk, hogy '98-2001-es árvíz után, ami bizony sajnos emberéleteket követelt, települések tucatjai, házak ezrei dőltek romba a Kárpátalján. Elkezdődtek a fejlesztések, és ezek olyanok ma döntően, ami a mi árvízi helyzetünket kedvezőtlenül befolyásolják. Új töltéseket építenek a települések védelmére olyan helyszíneken, ahol eddig nem volt, és a folyó kiterült, lakott területeket öntött el folyamatosan, ennek keretében 2010-ig száz km-t töltést megerősítettek vagy újat építettek. Az alsó képen láthatjuk, hogy a településeket betonfallal veszik helyenként körbe, ahol nincs hely arra, hogy földből vagy kavicsból építsenek töltést, az utat kihagyják és ha jön az árvíz, betett gerendákkal elzárják. Nem lehet ugyan közlekedni se ki, se be, de azt a néhány órát, amíg egy gyors tiszai árhullám levonul, kibírják, és nem önti el az értékeiket az árvíz.

Mi is sok mindent tettünk az elmúlt időszakban, itt a Felső-Tisza vidékén is sok árvízi fejlesztés valósult meg. Elkészült a Szamos védvonalja teljes hosszban, amit láttunk is a délelőtti folyamán, a '70-es árvíz után 30 évvel fejeződött be ennek a szakasznak az építése Magyarországon. Nagyon fontos, hogy a Tisza jobb és bal parti töltése az országhatártól, Tiszabecstől, Tarpától a vásárosnaményi vidék kiépült, megfelelő méretre, ez sokat segített az elmúlt időszak árvízvédelmi védekezésénél. Fejlesztettünk a lónyai főcsatorna mentén egy torkolati zsilipet, amivel kizárjuk az árvizeket a főcsatorna mentéből, 100 km-en válik szükségtelemmé az intenzív védekezés, elkészült a cigándi tározó, ami szintén pozitív hatással van a felső-tiszai árvízi védekezésre, és hát épült egy nagyon korszerű csapadékradar, 260 km-es sugarú körben látjuk, hogy milyen csapadéktevékenység van a hegyvidéki vízgyűjtőn, Romániában vagy a Kárpátalján. Illetve egy külön árvízi célú mikrohullámú átjátszó rendszer, hírközlő rendszer és távközlő rendszer épült ebben az időszakban, aminek az elmúlt években a hasznát, úgy gondolom, hogy akár az ukrán árvízvédelmet, akár a magyar árvízvédelmet tekintjük, igen komolyan lehet látni.

Tehát itt tartunk most a térség árvízvédelmi rendszer megvalósításában, nézzünk néhány képet, hogy mik valósultak meg. A cigándi árapasztó tározója, 94 millió köbméteres tározó, a lónyai árvízkapu, ami a nyírségi mélyebb területek védelmét biztosítja 100 km hosszban. Így néznek ki az árvízvédelmi töltések, ahol a fejlesztések megvalósultak, tehát látjuk, hogy rendezett állapotok vannak, aszfalt burkolatú utak épülnek. Nálunk 540 km töltésről kell gondoskodni a Felső-Tisza vidékén. Ezt elég karbantartani, lekaszálni, és az egyes-bajos dolgait intézni. Kisal térségében, ahol az említett szűkület van, komoly talpbiztosítás épült éppen azért, hogy mindkét oldali településen a lakóházakat, a lakott területeket védeni tudjuk. Ez az a szűkület, ami nagyon súlyos gondot okozhat, 2001-ben már a pályaszintet közelítette az árvíz szintje, félő volt, hogy ez a híd gyakorlatilag beborul a folyóba, és akkor még súlyosabb helyzettel kellett volna szembenézni. Tehát ennek a problémának a megoldását a beregi tározó – reményeink szerint – meg fogja hozni.

Itt, a tivadari környezetben tereprendezés volt, és amit említettem, ez az ominózus távjelző rendszer, aminek ma már több állomása van Kárpátalján mint Magyarországon, hiszen rájöttek Ukrajnában is, hogy ez nagyon fontos megtérülő beruházás. Tudtak hozzá európai uniós, svájci, norvég pénzeket szerezni. Ma már több állomásuk van mint nekünk. Azt tudni kell, hogy magyar közreműködés nélkül ez a rendszer nem működne, tehát a magyar szakembereknek ott kell lenni, havonta, hetente vagy évente tartjuk a rendszert, és ez bizony költséges dolog.

Mit tervezünk a jövőben a Vásárhelyi-terv keretében a térségünkben? Nagyon fontos, hogy a beregi töltések építése befejeződjön. Ez a munka folyamatban van, tavaly elkezdődött, jövőre befejeződik. 28 km-en még nem felel meg a beregi töltés az előírásoknak, tíz évvel a rendkívüli gátszakadással terhelt árvíz után, tehát ha most komolyabb helyzet lenne, ezen a szakaszon számíthatunk arra, hogy súlyos gondok lehetnek, akár szakadás, hogy olyan nagyságú víz érkezik. Elő van készítve a két tározó, a beregi és a Szamos-Kraszna-közi tározó megépítése, fontos lenne a Túr torkolati szakaszának a töltéseit fejleszteni, a Túr árvizeit mentesítendő egy kisebb tározó a hármashatár mentén, illetve Vásárosnamény és Záhony között a magas parton is érintett tagolt szakaszoknak a megépítése, hiszen itt árvízkor nincs töltés, mindig homokzsákkal kell ideiglenes építményeket építeni, hogy ezeket a településeket mentesíteni tudjuk.

A Szamos-Kraszna-közi tározóról. Mik a legfontosabb céljai? Elsősorban a Szamos vízszintjének a csökkentése, hiszen erre a legalkalmasabb, hiszen a Szamos vizeit vezeti ki közvetlenül a tározótérbe, akkor, ha a Szamosra rendkívüli árhullám érkezik. És ezt hangsúlyozom, hogy rendkívüli. Tehát olyan árhullám érkezik, ami közelít ugyan a töltéskoronához, de nem veszélyeztet töltésszakadással, nem kell kivezetni. A legutóbbi tiszai árhullámnál kérdezték tőlem a sajtóban, hogy milyen jó lenne, ha meglenne a beregi tározó. Nem nyitottuk volna meg, mert ilyen esetben nincs rá szükség, hiszen biztonsággal a gátak között tudjuk tartani a vizet. Ez egy biztonsági szelep, ezt rendkívüli helyzetek kezelésére adott. A kuktafazék is addig főzi a húslevest, amíg a nyomás meg nem nő benne, aztán belép a szelep, és kiengedi a gőzt, nem robban fel. Ugyanígy kell ezeket is működtetni.

Fontos, hogy hatása van a Tisza vízszintjének a csökkentésére. A számítások azt mutatják, hogy ha a csapadékmezők kedvezőtlenül alakulnak, és a Tiszán és a Szamoson egy időben érkezik árhullám, akkor bizony a Tisza és a Szamos menti települések is komoly veszélybe kerülhetnek, a 2001-es szintet több mint másfél méterrel meghaladó, akár két méterrel is meghaladó szintek alakulhatnak ki a csomópontban. És hát a tájgazdálkodás és a gazdálkodás lehetőségeinek biztosítása a tározó környezetében és a tározó területében.

Az érintett települések: nyolc település külterületét érinti a tározó, 552 hektárt érint, 33 ezer fő él ezen a területen, és az árvízszint-csökkenés hatásterületeit pedig 250 ezer ember tudja majd élvezni.

Az agropotenciálról röviden. A területnek a 70 százaléka szántó, nagyon kevés a vizes élőhely, nagyon kevés az eredeti természeti terület, a szántók átlagos aranykorona értéke 12-13, jellemző a gabona-, búza-, kukoricatermesztés, és hát ki kell emelni, hogy erősen belvíz-veszélyeztetett terület, hiszen valamikor Ecsedi-láp területén helyezkedik el. Vannak természetvédelmi oltalom alatt lévő területek is, elsősorban a Kraszna menti rétek tartoznak ide, ez beleesik a tározótérbe, hiszen a tározó egyik töltését a Kraszna töltése fogja adni, van egy terület Szamosszeg környékén, ahol egy erdő direkt át lett tervezve, és ez már nem esik bele a tározótérbe.

Tehát a hátrányok: kis területen jelentkeznek környezetvédelmi és természetvédelmi szempontból, előny lesz majd a vízpótlás, amit a kivezető műtárgy fog biztosítani egyrészt a Szamos irányából, de a Kraszna felől is, ha olyan a helyzet, lehet élővizet táplálni.

A tározó legfontosabb jellemzői. Itt voltunk, Tunyogmatolcs térségében, a holt-Szamos zsilipjénél, a teljes elárasztás 20-30 évenként fordulhat elő a számítások szerint. Ez azt jelenti, hogy addig a gazdálkodás gyakorlatilag zavartalanul folytatódhat.

A térfogat 126 millió köbméter, ez egy igen jelentős tározótérfogat. 51,1 négyzetkilométert érint, közel 2,5 méter lesz az átlagos vízmélység, vízleeresztés a Szamosból egy igen jelentős műtárgyon keresztül, a kivezetés pedig a Kraszna irányába, hiszen ki kell használnunk a terep adta lejtési viszonyokat. A másik műtárgyon kerül a Kraszna felé és onnan néhány km-en belül a Tisza folyón kerül kivezetésre ez a víztömeg.

A beeresztő műtárgy, aminek a helyét ma megtekintettük, ez a Szamos balparti töltésén lesz. 18 darab 8 méter széles árfolyási nyílás lesz, ez a tiszaroffi tározó, ettől négyszer nagyobb lesz, mivel itt a Felső-Tisza mentén sokkal gyorsabb ütemben kell az árapasztást végrehajtanunk éppen az áradás intenzitása miatt, míg a közép-Tiszán kisebb vízhozamok kivezetése is eredményre vezet éppen a hosszú tartózkodási idő miatt. Addig itt az árhullámoknál, a felső-Tiszán és a Szamoson is egy nagyon gyors kieresztésre van szükség.

Itt az árhullámképet mutatom, hogy hogy alakulnak tározó nélkül, és megfelelő időben történt tározónyitással. Látjuk, hogy a Szamoson 60-80 centiméter, a beeresztés szelvényében a hatása a teljes Szamoson érzékelhető, Vásárosnaménynál a Szamos-torkolatnál és a Tiszánál 30-40 centimétert jelent, ami adott esetben óriási érték, hiszen tíz centin is nagyon sok minden múlik, amikor tudjuk, hogy ki tudjuk-e építeni ezt a védvonalat vagy nem, hiszen a rendkívüli árvizeknél mindig 40 km-nél hosszabb szakaszon kellett másfél nap alatt ezt kiépíteni.

És a beeresztő műtárgy helye, itt a tározótér, itt pedig egy krasznai árhullámot látunk, tehát a Kraszna irányába fog a leépítés megtörténni, a tervek szerint két-három hét alatt 90 köbméter/secundumos műtárgy kiépítésével.

A tározótöltésekről néhány gondolat: 21 km új töltés fog épülni, a töltéskoronán aszfaltburkolatú úttal, amely kerékpárútként is funkcionál majd, és a hullámtérben 80 méter széles erdősáv fog kialakulni a töltés mentén azért, hogy a hullámverés ellen megfelelő biztonsággal védjük a töltéseket.

A projektben további fejlesztések is elő vannak irányozva, belvízcsatornák rekonstrukciója és új csatornák építése, KÖVIZIG és társulati kezelések, 56 km rekonstrukció és közel 7 km új csatorna. A keresztezéseknél műtárgyak épülnek, éppen azért, hogy a vizeket tudjuk szabályozni, és szükség szerint olyan műtárgyak is lesznek, amik a belvizeket beemelik a tározótérbe éppen azért, hogy a lakott területeket ilyen esetben is mentesíteni tudjuk a belvizektől. Nagyon komoly gazdálkodást segítő munka is elő van irányozva, 87 km földút rekonstrukciója és 30 km új földút épül a térségben, és a vadakra is gondolva, vadmenekítő dombok is lesznek a tározótérben kialakítva. Lehetőség lesz vízpótlásra is abban az időszakban, amikor a Szamos vízszintje olyan mértékben megemelkedik, hogy a zsilip küszöbszintjét eléri, hiszen lesz egy kisebb zsilip is beépítve, ahol körülbelül 5 köbmétert tudunk másodpercenként beadagolni egy tájgazdálkodási társcsatornán keresztül, és a meglévő belvízelvezető rendszerrel szétosztva és a térségben hasznosítva.

A költségekről néhány gondolat. Látjuk, hogy a főbb létesítmények 11,7 milliárdba kerülnek, és az egyéb rendezési dolgok, út, távvezeték, egyéb kapcsolódó munkák teszik ki a többi költséget. Összességében egy 17,4 milliárdos projektről van szó.

Számították a tervezők a megtérülést, és hát itt látjuk, hogy árvízkárokkal, helyreállítással számolva a legnagyobb dolog, amit megtakarítunk, az több mint kétmilliárd forint évente.

A megvalósítást biztosító projektről. 85 százalékos az európai uniós forrás, 15 százalék a hazai támogatás, beruházók, a vízügy és környezetvédelmi központi igazgatóság, a beruházás valamennyi szükséges engedéllyel rendelkezik. Ahogy már említettem, a területen a tározó tervezése 2004-ben kezdődött, mivel átdolgoztuk, minden szempontnak megfelelőre, ez 2007 lett, a beadás 2008 júliusában történt, a támogatási szerződés 2009 májusában lett aláírva. És az Európai Bizottság jóváhagyó határozata 2010 augusztusában született meg.

A jelenlegi állapot. A megvalósítás folyamatában kiválasztottuk a közbeszerzési tanácsadót, a mérnököt, a piár-felelős szervezetet, a régészeti munkálatokat végző szervezetet, a kisajátítás, területszerzés 84 százalékban készen van. Kiviteli tender, ajánlattételi felhívás a közeljövőben meg is jelenhet.

A kártérítésről, kártalanításról. A törvény szerint egyszeri térítés illeti meg a tulajdonosokat, ez 8000 forint aranykoronánként, ennek a kivezetése is várhatóan megindul.

Illetve a tározó igénybevételekor pedig a kártalanításra kerülne sor. Szintén a tiszaroffi tározó műtárgyát látjuk, hiszen ez az egyik olyan tározó, ami már élesben is vizsgázott. Egy nyílt tervezési folyamat zajlott a tározó munkálatainak az előkészítésekor, nagyon sok falugyűlés, egyeztetés volt, a tervezők valamennyi tulajdonossal egyeztettek, a nyomvonalakat kellett pontosan meghatározni. Tehát ezeket elvégezték, több tucat lakossági fórum volt, volt olyan polgármester, aki számolta, és már 60 valahány falugyűlésen vett részt, és már egy kicsit valóban sok volt az ezzel kapcsolatos egyeztetés. Voltak szórólapok, sajtótájékoztatók.

A tájgazdálkodási lehetőségről még néhány gondolatot: lehetőség van másfajta gazdálkodásra és lehetőség van ugyanolyan gazdálkodásra, mint amilyen eddig is folyik a területen. A vizek bevezetése, a vizek visszatartása, szétosztása egy lehetőséget biztosít, tehát ugyanazt is lehet csinálni, amit eddig. Ezt az ott gazdálkodóknak kell eldönteni, hogy hogyan élnek ezzel a lehetőséggel. Tehát korlátozás a mezőgazdasági művelésre gyakorlatilag a törvény módosítása után nincs.

Szükséges lehet nyilván a támogatási rendszer, a piaci hozzáértésnek a fejlesztése, ez természetes egy ilyen projektnél.

Különböző támogatási lehetőségek vannak.

A legnagyobb hatások a vízgazdálkodás területén: nagyobb árvízi, belvízi biztonság, vízpótlás, vízkészlet-gazdálkodási lehetőségek. A mezőgazdaság területén: árvízkarok elmaradása, kisebb belvízkarok, tájhasználatváltás lehetősége, természetvédelmi területeken új vizes élőhelyek és a víz közeli élőhelyek életfeltételeinek a javítása. Kapcsolódnak ehhez a munkához egyéb projektek is: települési fejlesztések, gyakorlatilag az érintett településeknél a belterületi vízrendezésre vonatkozó tervek központi forrásból elkészültek. Itt a nagy projektbe ezeket nem lehet beintegrálni, nincs rá lehetőség, pályázni kell ezeknek a munkáknak az elvégzésére, de itt előnyt élveznek azok, akik a Vásárhelyi-tervvel érintett településekről pályáznak. Ivóvízminőség-javító program első ütemben megvalósult Tunyogmatolcson, ami szintén kapcsolódik, a második ütem pályázata is elkészült, a szükséges társulás gyakorlatilag létrejött a területen és a pályázatot be is adták. Szennyvíztervek ugyanígy elkészültek az érintett településekre, tehát a pályázati lehetőségeket ki kell használni. A projekt úgy működik, hogy erre külön vagy összefogva tudnak az érintett települések pályázni, de előnyt fognak élvezni.

Összességében: a térség árvízi veszélyeztetettsége kiemelkedő, az árvízszintek emelkednek, az árvíz elleni védelem ilyen módon, ahogy eddig csinálja az ország, olyan értékű terhet ró hazánkra, hogy biztos, hogy a jövőben tarthatatlan. Nézzük meg a tavalyi évet, az mibe került a Sajó, Hernád és társai. A határvízi biztonság növelése mellett új lehetőségek vannak a vízpótlás, vízgazdálkodás vonatkozásában, és hát van lehetőség a vízi infrastruktúra fejlesztésére is a térségben. Köszönöm szépen a figyelmet.

Olyan két képpel zárnám, az alsó képen azt nézzük meg, amikor a Tisza megnyitja a gátat, az embereknek el kell menekülni, ki kell telepíteni őket a lakóhelyükről. A két gátszakadás közé szorultak emberek és örültünk, hogy ki tudtuk őket menekíteni, és nem volt halálos áldozata. Itt pedig azt nézzük, hogy az emberek biztonsággal nézik, hogy szabályozott módon hogyan vezetik ki Tiszaroff térségében az árvizet a megépült árvízi tározóra. A kettő közül lehet választani, úgy gondolom. Köszönöm szépen a figyelmet.

ELNÖK: Köszönjük szépen igazgató úrnak a tájékoztatást. Megkérdezem, hogy a jelenlévő vízügyi kollégáknak van-e kiegészítenivalója az elhangzottakhoz. Igen, a felügyelőség igazgatója, tessék!

SZENTESI PÉTER, a Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség igazgatója: Csak annyiban szeretném tájékoztatni a bizottságot, hogy az árvízi tározóra történő határozatot

kiadtuk, 2220-at. Ebből 8 fellebbezés érkezett, és jelen pillanatban a főfelügyelőségen van az ügy. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Egyéb hozzáfűzni való? Parancsoljon!

VÁGI ISTVÁN (Vízkárelhárítási Főosztály): Én annyiban szeretném kiegészíteni, illetve felhívni a figyelmet, hogy árvízvédelmi szempontból egy stratégiai helyen vagyunk. Tehát, a Tisza-völgy árvízvédelmi biztonsága körülbelül 70 százalékos, és itt nemcsak azzal változott meg a probléma, hogy a hullámterek feltöltődtek, és ezek negatív folyamatok voltak, hanem az ukrán beavatkozásokkal teljesen más helyzet előtt áll a térség mint tíz éve. Ezt a veszélyt nem szabad lebecsülni, és itt valószínű, még további fejlesztéseket is tervezünk éppen emiatt, mert ez nemcsak ezt a térséget, hanem az egész Tisza-völgyet érinti. Ezt nagyon fontosnak tartom hangsúlyozni. Köszönöm.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen.

VINNAI PÉTER, a Vízügyi, Környezetvédelmi Központi Igazgatóság projektigazgatója: A mi kezelésünkben zajlik ezeknek az európai uniós nagyprojekteknek az előkészítése és a megvalósítása, és én azt gondolom, hogy mindenképpen figyelembe kell venni a bizottság döntésének meghozatalánál azt, hogy ez egy brüsszeli jóváhagyással rendelkező nagyprojekt, rendkívül bonyolult és bürokratikus útja van egy ilyen nagyprojekt forrása megszerzésének. Ezen már túlvagyunk, és a projekt összköltségének körülbelül az 5-10 százalékát használtuk fel eddig a különböző egyéb tevékenységeink ellátására. Tehát mondjuk itt, hogyha döntést hozunk, ezt mindenképpen figyelembe kell venni.

ELNÖK: Köszönjük szépen ezt a bizalmat, amit belénk fektet projektvezető úr, hogy mi itt döntéseket hoznánk ezzel kapcsolatban. A bizottságnak nem áll módjában a projektet illetően döntéseket hozni. Természetesen lehetősége van a parlamenti döntési folyamatra hatást gyakorolni, és részben, illetve ez is az oka annak, hogy egy kihelyezett ülés keretében eljöttünk ide tájékozódni, hogy minél teljesebb és tisztább képünk legyen a Felső-Tisza vidéki vésztározó kialakításáról.

Ha nincs további hozzáfűznivaló, megadnám a lehetőséget a bizottság tagjainak, hogy az észrevételeiket, kérdéseiket megfogalmazzák. Előtte még azért azt jelezném, hogy igazgató úr említette, hogy Ukrajnával működik ez a távmérő, távérzékelő rendszer közös üzemeltetésben, ugyanakkor Romániával kapcsolatban itt vannak bizonyos nehézségek. Ezen keretek között is szeretném jelezni, hogy tekintve, hogy a bizottság júniusban találkozik a román társbizottsággal, kérnék egy írásbeli előterjesztést ezzel kapcsolatban, és akkor ezeket az igényeket a román fél felé mi képviselni tudjuk, és reméljük, hogy némi lendületet tudunk adni annak, hogy ezek az együttműködések minél hamarabb és minél gördülékenyebben megkezdődjenek a román féllel is.

Akkor megadom a szót a bizottság tagjainak. Ki az, aki szót kér? Bödecs Barna képviselő úr, parancsoljon!

Képviselői kérdések

BÖDECS BARNA (Jobbik): Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Én mind a vízügyes, mind a környezetvédelmi kollégákhoz szeretnék néhány kérdést feltenni. Én értem azt a jogi helyzetet, hogy a belvízvédelmi, illetve a belvízrendezés tekintetében önálló pályázatokra van szükség, ugyanakkor azt – azt hiszem – joggal feltételezem, hogy a projekt igényli is ezeket a pályázatokat, és ezeknek az adott településeken történő megvalósítását. Ilyen értelemben

kapnak-e ezek a települések segítséget ahhoz, hogy kellő időben ezeken a pályázatokon elinduljanak és kellő szakmai tartalommal töltsék fel ezeket a pályázatokat? Ez az első.

A második, kiemelten Szamosszeg községet érintően, ugye itt a Puskás úr előadásában elhangzott, hogy ők lesznek az a település, aki végül is bezárul, tehát három oldalról víz veheti körül abban az esetben, ha a tározó elárasztásra kerül, hogy történtek-e vizsgálatok annak tekintetében, hogy ez az ottani, felszín alatti vízjárást milyen értelemben befolyásolja, tehát milyen nyomás nehezedik az új oldalról a település alatt lévő vízkészletekre, tehát hogy hat a település belvízhelyzetére.

A következő inkább a környezetvédelemhez intézett kérdésem lenne. Elhangzott, és országosan is tudjuk azt, hogy Ukrajna igen nehéz helyzetbe hozza Magyarországot azáltal, hogy egyre gyorsabban és egyre nagyobb víztömegek érkeznek Ukrajna területéről a Tiszán, ami az ottani erdőirtásokkal adott esetben összefüggésben állhat, azaz a kérdésem: van-e a két ország között együttműködés abban a tekintetben, hogy Ukrajna a Tisza vízgyűjtője tekintetében a víztartó képességet a jövőben bármilyen formában erősítse, és ezáltal a Magyarországra nehezedő nyomást enyhítse?

A következő kérdésem a területen dolgozó gazdákat érintő kérdés. Itt elhangzott, hogy gazdálkodhatnak tovább. Az, hogy ez gyakorlatilag egy potenciális elárasztásra váró terület, ez milyen formában befolyásolja adott esetben az adott területen az ő műtrágya, növényvédőszer-használatukat? Vannak-e, lesznek-e erre vonatkozólag korlátozások? Ez adott esetben hogyan hathat az ő terméseredményeikre?

Az utolsó kérdésem pedig az volna, hogy abban az esetben, hogyha bekövetkezik ez a 20-30 évente várt elárasztás, abban az esetben hogyan számolnak a terület ismételt leürítésével, ez körülbelül milyen időtávon következik be, vannak-e olyan, mondjuk mélyedések a területen, ami adott esetben spontán módon nem üríthető le, hanem pangó vizek vannak, erről milyen adataik vannak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Fejér Andor képviselő úr!

FEJÉR ANDOR (Fidesz): Köszönöm szépen igazgató úrnak a tájékoztatást. Én egy olyan vidékről jöttem, ahol az árvízi védekezésnek rendkívüli jelentősége van. A tiszaroffi tározó az én választókerületemben van. Ha valahol tudják értékelni azt, hogy létezik egy ilyen árapasztó tározó, talán ez az a területe az országnak, ahol ezt igenis tudják érzékelni. 2001-ben 1080 centiméteren heteken keresztül állt a víz a település feje fölött, és lehetett látni, én jártam azon a gáton, ahol mozgott az ember talpa alatt a föld, és voltak olyan időszakai a védekezésnek, amikor már az ember és a szakma nem sok mindent tehetett a védekezés érdekében, tulajdonképpen már a fennvalónak is közbe kellett lépni, mert ha az alatt a három hét alatt egy komolyabb szél támadt volna, akkor az egész Közép-Tisza vidék víz alatt lett volna. Tehát, ha valahol tudják értékelni azt, hogy mit jelent egy olyan pufferlehetőség – adott esetben 88 millió köbméterről beszélünk – és ezt tavaly igénybe is kellett venni, megnyugodtak az emberek, amikor látták azt, hogy megállítható a vízszint növekedése. Egy dolgot tudomásul kell venni, hogy egy teknőben vagyunk, és tulajdonképpen egy óriási területnek a vizei gyűlnek össze, és a vendégszeretetünk úgy látszik, hogy a vizekre is jótékonyan hat, mert nagyon nehezen akarnak távozni az országnak arról a részéről, ahonnan én jöttem. Ez igenis tetten érhető, amikor heteken keresztül centimétereket apad a Tisza vízszintje.

Meggyőződésem, hogy itt is szükség van hasonló védekezési módszerre, mert mint tapasztalhattuk az elmúlt években, magasítással a továbbiakban már nem oldható meg a védekezés, ugyanis egy bizonyos szint alatt a magasítás kevésnek bizonyul, olyan szinten kellene növelni a töltések keresztmetszetét, amely rendkívüli költségeket igényelne, és ezeket a költségeket sajnos az ország nem tudja előteremteni, így én nagy örömmel hallgattam a

tisztelt szakemberek véleményét, és azt gondolom, hogy ezek az intézkedések azt a célt szolgálják, hogy az itt élők félelmét csökkentsék az árvíz által okozott károk tekintetében. Erről Puskás úr tett is említést, hogy a térségben élő emberek félnek. Hát ezt a félelmét szeretné az ország, a szakma csökkenteni akkor is, hogyha tudomásul kell azt venni, hogy bizonyos esetekben érdeksérelmek következhetnek be. Itt elhangzott egy szám, hogy 2220 határozatot küldtek ki és ebből 8 fellebbezés érkezett, természetesen minden ilyen fellebbezést komolyan kell venni, figyelembe kell venni, hogy esetleg vannak-e olyan alternatív megoldások, amelyek ezeket az észrevételeket kezelni tudják, de egy országnyi terület érdekeit – azt gondolom, hogy – nyolc fellebbezés sem írhatja felül, ráadásul nagyon komoly értékeket is kockáztatott. Az előadásban elhangzott, hogy 120 milliárd forint úszott el 2001-ben a védekezés és az újjáépítés kapcsán, ez mai áron számolva a másfélszerese, azt gondolom, de lehet, hogy még ennél is több.

Én mindenféleképpen bátorítanám a szakmát, hogy akkor is, ha 20-30 évente kerül sor ennek a területnek az elárasztására, és úgy fogalmazott igazgató úr, hogy addig nyugodtan használható a föld, én azzal egészíteném ki, hogy azt követően is. Ugyanis minimum két műtárgy fog épülni, egy, amely elárasztja, a másik meg, amelyik biztosítja a víznek a levezetését. Gondolom, igazgató úr ezt majd a válaszában meg fogja erősíteni.

Köszönöm szépen a tájékoztatót, és még egy gondolatot engedjenek meg. Nagyon fontos, hogy a vízzel is ugyanúgy gazdálkodnunk kell mint egyéb értékeinkkel. Ma az országban két dologra költünk nagyon sok pénzt. Az egyik az, hogy elvezessük a vizet, amikor fölösleg van, és rá pár hónapra, pár hétre jön az aszály és nagyon komoly pénzt költünk arra, hogy ezeket a vizeket visszahozzuk, hogy locsolni, öntözni tudjuk a területeinket. El kell érnünk valamikor egy olyan állapotba, amikor meg tudjuk tartani ezeket a vizeket, hogy helyben fel lehessen használni. És itt csak két költséget fogunk megspórolni, az egyik az elvezetés, a másik meg a visszaszivattyúzás. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

FÜLÖP ISTVÁN (Fidesz): Köszönöm szépen. Mindenekelőtt megköszönöm az elnök úrnak és a bizottság valamennyi tagjának, hogy ellátogattak a választókerületembe, és egy igen fontos témát napirendre tűzött a bizottság. Fejér Andor képviselőtársam hozzászólása azért volt igen fontos, mert az ő térségében már megvalósult, és nem a levegőbe beszél, hanem egy megvalósult programot tudott itt vázlatosan ismertetni. Nagyon egyszerű, ahogy a képet mutatta az igazgató úr, ami most itt kint van, el lehet azt döntenünk képviselőknek, törvényhozóknak és az itt élő embereknek, hogy azt mondjuk, hogy mint ahogy évszázadokkal ezelőtt, meg évszázadok során, amikor jött a víz és a víz a saját törvényszerűsége szerint ment és pusztított, hogy ezt az állapotot fenntartjuk, és azt mondjuk, hogy semmit nem csinálunk, hiszen van nyolc fellebbezés vagy vannak olyan emberek, akiknek a véleménye igen fontos, és nagyon fontos igazságtartalommal is bír, és ezért nagyon fontos, hogy figyelembe vegyük és javító szándékkal ezekkel foglalkozunk.

De azt nem tehetjük meg, hogy azt mondjuk, hogy jó, akkor a víz a saját maga törvényszerűsége szerint végezze el azt a munkát, amely embereket tett hajléktalanná, ugye Petőfi Sándor verséből is ismerjük, hogy a Tisza mit tett akkor, mit tesz ma. Megéltük, akik itt éltünk a '70-es árvíznél és most a 2000-es években is. Tehát ezt a programot be kell fejezni. Meg kell valósítanunk. Hiszen ezt igazolja, ha már statisztikailag nézzük, az a 84 százalék gazda vagy érintett, akik a kártalanítással már éltek, és természetesen azok, akik valamilyen szinten ezt ellenzik, meg kell győzni őket és beépíteni az elképzeléseikbe.

Ami még nagyon fontos: ha már az előző ciklusokban is megadtott, hogy a parlamentben lehettem és ellenzékiként felszólalhattam, akkor kormánypártiként is konzekvensen ugyanazt mondjam, hogy ez a program ne csupán egy „vizes” program legyen,

ami önmagában is nagyon fontos, hanem komplex vidékfejlesztés. És amit Bödecs képviselőtársam mondott, igen, igen, az, hogy milyen agrárpolitikát kívánunk megvalósítani, milyen elképzeléseink vannak hosszabb távon, és ezeknek az elképzeléseknek, ha pénz most jelenleg nincs is, mert ismerjük, hogy mit örököltünk meg, nem üres kasszát, hanem annál is rosszabb helyzetet, de mindenféleképpen olyan programokat kell most nekünk elkészíteni, amit az évek során meg kell valósítani, és az itt lévő embereket, gazdákat, önkormányzatokat és minden szereplőt kellő időben tájékoztatni, hogy tudjanak is élni ezekkel a lehetőségekkel.

Én mint egyéni képviselő abban vagyok érdekelt, hogy az itt élő emberek itt éljenek az elkövetkező évtizedekben, évszázadokban, és itt találják meg a boldogulásukat, hiszen megtapasztalhattátok, ez az a vidék, ahol érdemes megszületni és érdemes élni. Köszönöm szépen még egyszer, hogy megtiszteltetek bennünket.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Én két rövid megjegyzést szeretnék még tenni, mielőtt a válaszadásra megadjuk a lehetőséget. Fejér Andor említette azt a nagyon fontos témát, hogy itt nem pusztán árvízvédelemről van szó, hanem tényleg a nehézségnek az orvoslásáról – és erről az igazgató úrral már beszéltünk a nap folyamán -, hogy miközben ősszel-télen nagyon súlyos belvízhelyzet volt, most már tulajdonképpen látszik, hogy csapadék- és vízhiány van a térségben, tehát néhány hónap különbséggel bekövetkezik az a helyzet, hogy most már meg hiányzik az a víz, amit nagyon kemény munkával megpróbáltunk elvezetni az elmúlt hónapokban. Ennek a helyzetnek az orvoslása ugyanakkor pusztán műszaki megoldásokkal, műtárgyakkal nem lehetséges. Ki lehet építeni azokat a csatornákat, műtárgyakat, amelyek segítenek abban, hogy meg lehessen csinálni a vízviisszatartást, vízszétterítést, ugyanakkor ehhez olyan tájhasználatváltásra, tájgazdálkodásra is szükség van, amelyik képes ezt a fajta megváltozott vízgazdálkodási szemléletet a mezőgazdaságban hasznosítani. És én azt gondolom, hogy itt lehet megtalálni azt a kompromisszumot, ami a vízgazdálkodási szempontot össze tudja békíteni a gazdák érdekeivel, hogyha egy olyan támogatási rendszert – és erre utalt igazgató úr az előadásában – tudunk létrehozni, amely ösztönzi a gazdákat az ilyen tájhasználatoknak a végigvitelére, megvalósítására, és ezáltal meg tudjuk nekik mutatni, hogy ezekben a projekteknél nekik lehetőségeik vannak. Ez nem az ellenük való előrehaladás, hanem a velük együtt és az ő jövőjüket is biztonságosabbá és hát akár jövedelmezőbbé tevő megoldások felé vezet. És talán a bizottságnak ebben lehet szerepe, hogy megpróbál lépéseket tenni. És ugyan tisztában vagyunk a magyar költségvetés helyzetével, de itt igazából nem feltétlenül új pénzek bevonásáról, hanem meglévő támogatási rendszernek az átalakításáról lenne szó. Egyszerűen a mezőgazdasági támogatási rendszerben a pilléreken belül kéne átcsoportosításokat eszközölni, hogy a tájgazdálkodási elemek jobban támogatva legyenek.

A másik téma pedig: láttuk, hogy itt egy 17 milliárd forintos beruházásról van szó, és azt is látjuk, hogy ennek a finanszírozási igénye megvan, a finanszírozási háttere megvan, jórészt európai uniós finanszírozásból valósul meg. Ezeket a létesítményeket viszont üzemeltetni is kell majd. Nem lehet, hogy most megépítjük, és aztán húsz év múlva, mikor fel kell tölteni, akkor kapkodunk a fejünkhöz, hogy húsz évig nem kezeltük a létesítményeket, tönkrementek és hiába építettük meg 17 milliárdért, gyakorlatilag nem tudja betölteni a funkcióját.

Azt is látjuk, hogy ma a vízügy katasztrófa helyzetben van pénzügyileg. Szerencsére ezek a beruházások finanszírozva vannak, de a vízügy jelen pillanatban a túlélésért küzd. Az a költségvetési támogatás, ami jelenleg a vízügy rendelkezésére áll, nem teszi lehetővé, hogy az év végéig a hazai vízügy működni tudjon, és én azt gondolom, hogy a bizottságnak ebben is van szerepe, és jó lenne, hogyha ebből nem kéne politikai kérdést csinálni, hanem tényleg szakmai oldalról oda tudnánk állni a mellé, hogy ezt a kérdést rendezni kell, különben teljesen

főlegesen építünk ilyen tározókat, hogyha nem marad meg az a vízügy, amelyik üzemeltetni és fenntartani tudja ezeket a létesítményeket.

Megadnám a lehetőséget az igazgató úrnak, illetve a többi vendégünknek, hogy az elhangzottakra reagáljanak, hogyha nincs további hozzászólás.

SZENTESI PÉTER igazgató (Felső-Tisza Vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség): Az egyik, hogy üzemeltetni kell a létesítményeket, ez már élő probléma a cigándi tározó esetében például. Én azt gondolom, hogy az ágazat is tisztában van vele, hogy megkövesedett struktúrákkal nem lehet új szeleket, szeleket nyitni a költségvetésben, ezért arról szeretném tájékoztatni a tisztelt bizottságot, hogy most készül, május végén kerül vitára a vízgazdálkodás új stratégiája, illeszkedve a vidékfejlesztés új stratégiájához, úgyhogy most már ezekre a bizonyos roadshow-kra közösen kezdünk el járni. Pontosan az egyik markáns elem, hogy megteremtjük azokat a feltételeket, amivel ezeket a létesítményeket üzemeltetni lehet. Nagyon örülök elnök úr azon felvetésére, hogy ez nem pusztán árvízvédelem. Kiegészíteném a képviselő úr felvetését, hogy egyszer pénz az odavezetés, egyszer pénz az elvezetés, és hozzáteszem, egyszer pénz még a fenntartás, ti. hogyha ezek a csatornák szárazak, akkor ezeket felveri a növényzet, tehát itt még plusz költségek jelentkeznek. Tehát nagyon fontos lenne, mi úgy hívjuk szaknyelven, a kettős működtetési vízrendszer kialakítása, tehát amikor aszály van, odavezet, amikor belvíz van, elvezet. Ez a törekvésünk, ez szerepelni fog az új stratégiában is, ezt mi korábban belvízreform névvel illettük, ez tulajdonképpen arról szól, egyrészt, hogy ezeknek a vizeknek a visszatartását meg tudjuk oldani ilyen kettős működtetésű csatornarendszerekkel, másrészt ez egy nagyon nagy probléma lesz és nagy falat lesz, hogy valóban egy olyan művelési ágváltoztatást érjünk el azokon a területeken, ahol rendszeres belvízjelentés van. Gyakorlatilag én most három éve vagyok országos műszakirányító törzs vezetője, minden évben előtünk százezer hektár területet belvízzel, és gyakorlatilag kár keletkezik. Ezeknek a területeknek az egyéb célú hasznosítását meg kell oldani. Nem okvetlenül mondom, hogy természeti célú, lehet az víztűrő energiaültetvény, bármi, de szerintem ezt a magyar költségvetés nem bírja kifizetni minden évben, ezeknek a százezer hektárnyi területeknek az elöntését.

Tehát ezt biztos, hogy nagyon következetesen, nem lesz egyszerű, pontosan tudjuk, de végre kell hajtani. Hozzá kell tenni azt is, hogy nemcsak az a probléma, hogy az árvizet ki kell vezetni és nemcsak az a probléma, hogy az aszály idején oda kell vezetni. Nagyon nagy problémát jelent, és ezzel nem foglalkozunk, mert gazdag ország vagyunk, a vízkészletek újratermelődése. Az Alföld vízszintje is, önmagában süllyed, tehát biztos sokan hallottak már ezekről a mély árterek elöntésekről, tehát igenis szükség van rá, és ezeken a mély területen pedig szükség lenne arra, hogy folyamatos beszivárogtatás legyen ezekre a területekre, és arra, hogy ezeket a negatív trendeket megállítsuk a Tisza-völgyön belül. Ezeket egyébként az új stratégiai elemeink tartalmazzák, de nyilván ehhez politikai támogatottságra is szükség lesz.

Szeretnék áttérni a támogatásra, illetve az egyéb területekre, amik felmerültek. Az egyik az, hogy ahogy az igazgató úr is bemutatta, a VTT eleve tájgazdálkodási programként indult. Ennek, azért valljuk be, hogy az utóbbi években volt egy nagyon nagy működési hibája. Tárcaközi bizottság alakult, három tárca felügyelte a VTT-t, az FVM, a BM és a KVVVM. Én magam is három éve kerültem bele ebbe a bizottságba. Itt egyetlen egy tárca érezte magának a VTT-t, ez nyilván a vízügyis, ami érthető is volt, de a többi tárca ezeket az igényeket a költségvetésbe nem vitte be. Tehát nem három lábon állt a projekt, hanem nagyon nyögvenyelősen egy lábon próbált billegni az elmúlt időszakban, és ezért van szerintem nagyon sok lakossági elégedetlenség, mert a kísérő projektek gyakorlatilag nem követték magának az VTT-nek az ütemét, tehát ez a megvalósítás nem volt párhuzamos, ezért

tulajdonképpen a VTT, ha úgy tetszik, vizes projekt maradt. Ezt, ha valaki, én nagyon nem szeretném, mert pontosan ennek az lett a következménye, hogy a vízügyi ágazat került a célkeresztbe, pedig igazából én azt gondolom, hogy ő végezte a legkövetkezetesebben a feladatát. Tehát ez valóban probléma volt, ezért két dolgot szeretnénk a támogatási rendszerekkel kapcsolatban. Ad egy, maga a projekt tartalmazza azokat az elemeket, ez a 17 milliárd forint, amiből az árvízi biztonságot garantálni tudja. A projekt tartalmazhatja a kompenzációs beruházási költségeket, kisajátítást, egyszeri megváltás, stb., hogy a lakosság ne járjon rosszul, de az ezen felüli elemeket csak kísérő projektek, kísérő pályázatok kapcsán lehet megtenni. És ezekre történtek is kiírások. Most elsősorban a vízgazdálkodásról beszélnék, de kitérek a mezőgazdaságra is.

A vízgazdálkodást megalapozó vízügyi infrastruktúra kiépítése konstrukció él a KEOP-ban, felül akarjuk vizsgálni egyébként, mert lehet, hogy a projektnek, a kiírásnak a pályázati összegek nem állnak maradéktalanul rendelkezésre, és ennek pontosan az az egyik oka, hogy itt a Szamos-Kraszna-tározónál elbizonytalanodott egy időszakra az egész projekt, és nem pályáztak a helyiek. Tehát itt ezt most felül fogjuk vizsgálni, hogy mennyi pályázat van bent, rendelkezésre áll-e ahhoz elég forrás, hogy a Szamos-Kraszna rész is sikeresen pályázik, mert én úgy gondolom, azért már látható, hogy ez a beruházás nagy valószínűséggel megvalósul, és ezt az NFÜ felé szeretnénk kezdeményezni, hogy itt rendelkezésre álljon ebben a tekintetben forrás.

A mezőgazdasági csúcsmisztériumnak vannak előnyei egyébként, például az, hogy most közös hajóban evezünk a VM-mel és most sokkal könnyebben megy a mezőgazdasági kapcsolattartás mint korábban, de vannak hátrányai, például az, hogy én vízügyi szakember vagyok és mezőgazdasági kérdésekben is kell nyilatkoznom. De tegnap tartottunk egy kétórás konzultációt erről a kérdéstről, és a kollégák arról tájékoztattak minket, hogy a mezőgazdasági támogatások ügyében szemléletváltást szeretnének bevezetni. Ez a szemléletváltás kettős: egyrészt inkább társaságokat vagy társulatokat szeretnének támogatni, és inkább programokat, mint egyéneket. És a másik pedig az, hogy ami a VTT egyik hibájának róható fel, hogy általános tájgazdálkodási előírásokat dolgozott ki. Márpedig itt területre szabott tájgazdálkodási előírásokat kell követni, MePAR-szinten kell ezeket megtenni, és ebbe az irányba mentek el, és örömmel láttam itt a programban, mert arról tájékoztattak a kollégák, hogy pontosan a Keleti Három-Határ-Szeglet Kutató központot vonják be most jelenleg, itt van már az előzetes anyaga annak, hogy ennek a területnek, a tározó területén a MePAR-szintű feldolgozása megtörténjen annak érdekében, hogy teljesen területre szabott hasznosítás legyen, és ez alapján kívánják a támogatási forrásokat kifizetni.

Még egy téma maradt, az ukrán ügy. Én nagyon örülök ennek a felvetésnek. Megmondom őszintén sokkal nagyobb problémának látom most az ukrán árvízvédelmi fejlesztéseket mint az erdők ügyét, mert a hidraulikai számításaink azt mutatják, hogy ez sokkal nagyobb veszélyt jelen per pillanat Magyarországra. Ezért megmondom őszintén mind a hét határvízi bizottsággal vannak problémáink, nem akarom mellébeszélni, anyagi jellegű problémáink, de egyhez ragaszkodtam én magam, és az igazgató úr a jövő héten megy előkészíteni, akármi van, az ukrán-magyar határvízi bizottság most megrendezésre kerül júniusban, pontosan ezért, mert szeretnénk az ukránokkal egy új úton elindulni. Ez pedig az lenne, hogy a Duna-stratégiában sikerült elérnünk, hogy a két vízgazdálkodási fejezet, az egyik Szolnok, a nagy érintett, sikerült elintézni, hogy a két fejezet vezetője Magyarország lesz, a vízgyűjtő gazdálkodás, ami alapvetően a vízminőség, vízkészlet-gazdálkodás, azt Szlovákiával fogja Magyarország vezetni, a másik, ami alapvetően az árvizeket érinti, ezt pedig Magyarország Romániával fogja vezetni. Nagyon jó a kapcsolat egyébként Romániával ebben az ügyben. Ez azért ad optimizmusra okot, mert én ragaszkodtam hozzá, hogy bekerüljön egy olyan projekt, a zászlóshajó projekt, ott van a stratégiában, be fog kerülni tehát egy Duna-térség összehangolt árvízvédelme projekt. Ezt alapvetően két dolog miatt

forszíroztam, az egyik a szlovák oldali tározók építése, a másik az ukrán tározók építése, amit a Duna-projekt keretében szeretnék a jövőben megvalósítani. Erre, úgy látom a logikai léptéket, hogy 2013-ig van tervezési időszak, a 2014-es európai uniós ciklus fogja átrendezni a finanszírozási struktúrákat annak érdekében, hogy a Duna-projekt kiemelt projekt lehessen, és ebből szeretnék úgy megtámogatni nemcsak a magyar hazai árvízvédelmet, hanem a külföldi, de minket érintő árvízvédelmet is, hogy Ukrajnában többek között tározók megépítését szeretnék támogatni közösen az ukrán kollégákkal.

Én a másik két kérdésre, ami a Szamoszseg lezárása, illetve, hogy milyen az előntés, az igazgató úrnak adnám át a szót, mert ő helyileg nagyobb tapasztalattal rendelkezik.

BODNÁR GÁSPÁR igazgató (Felső-Tisza Vidéki Vízügyi és Környezetvédelmi Igazgatóság): Köszönöm szépen. Az volt a kérdés, hogy vizsgálva lett-e a talajvíz a belterületeken. Hát a nevében is benne van, hogy talajvízről beszélünk, tehát a víz nem a felszínen mozog, hanem a talajban. Nyilván egy lényegesen lassúbb vízmozgásról van szó, tehát sokkal hosszabb idő kell, amíg a víz odajut a települések közelébe. A megoldás az, hogy a talajvízszintet szabályozzuk. Lehet szabályozni az által, hogy mivel nyilván alulról jön a talajvíz, meg fog jelenni a csatornában. A csatornákból a vizeket a kiépített szivattyúállásokon keresztül folyamatosan szivattyúzni kell, tehát ez a tervben elő van irányozva, ezzel lehet ezt a problémát megoldani. A tartózkodási idő nem hónapokban mérhető, hanem hetekben. Ez azt jelenti, hogy egyrészt kevesebb idő van, hogy kialakuljon jelentős talajvízszint-emelkedés, másrészt pedig ezekkel a megtervezett és beépített műszaki létesítményekkel, tehát a folyamatos szivattyúzással ezeket lehet szabályozni, hiszen más rendszerekben is így szabályozzuk a vízszinteket, és a talajvizet is tudjuk vele szabályozni. Csak egy példát mondok, Felső-Szabolcsban 2009 karácsonya óta megállás nélkül mennek a szivattyútelepek. Muszáj szivattyúzni, itt is ez lesz a megoldás. Ezek a létesítmények be vannak tervezve, ezek meg fognak épülni.

Gazdálkodhatnak-e a területen, mi van a műtrágyahasználattal? Gyakorlatilag korlátozás nélkül lehet a gazdálkodási tevékenységet folytatni. Tehát lehet vegyszerezni, lehet a műtrágyát kiszórni, és semmilyen problémát ez nem jelent, hiszen nem lesz gond. A tapasztalatok a beregi előntések után nem mutattak semmilyen jelentős károsodást, még a növényzetben sem volt, sok helyen a növényzet is túlélte azt a néhány napos, tíznapos előntést, amiről szó volt. A területnek meg egyes vélemények szerint jót is tett, hogy ezek az anyagok oda kijutottak. Nyilván ezt figyelni kell, ennek nyilván meglesz az üzemrendje, a vízminőséget is vizsgálni kell, a hordalékminőséget is, tehát ezeket nyilván figyelni kell adott esetben.

A 20-30 éves elárasztás, a terület leürítése. Hát itt ugyanaz a helyzet, hogy 2-3 hét alatt ez a víz innen a másik irányba le fog ürülni, tehát ez is gyakorlatilag meg van tervezve. A számítások szerint fog működni, ahogy láttuk, hogy Tiszaroffon is, ahogy a tervek tartalmazták, minden ugyanúgy történt.

BÖDECS BARNA (Jobbik): Még ehhez kapcsolódóan azt kérdeztem, hogy vannak-e esetleg a tervezett tározóterületen olyan mély fekvésű területek, amik spontán módon nem ürölnek.

BODNÁR GÁSPÁR igazgató (Felső-Tisza Vidéki Vízügyi és Környezetvédelmi Igazgatóság): Lehetnek ilyenek, de a csatornahálózat, ahogy említettem, teljes körűen fel lesz újítva, tehát itt megint visszatérünk, hogy az üzemben tartás, a karbantartás megfelelő kell hogy legyen, mert akkor a leürítés is rendben van. Egyébként majd meg kell nézni, hogy hol akarunk vizet visszatartani, hiszen lesznek anyagnyerőhelyek, amiben nincs kizárva, hogy célszerű vizet visszatartani, hiszen ez gazdasági területet nem veszélyeztet. Akár

öntözővíznek lehet használni, akár halastónak, el kell döntenie a helyieknek, hogy mit akarnak. Ez megint egy lehetőség.

ELNÖK: Köszönjük szépen.

SESZTÁK OSZKÁR, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat elnöke: Egy-két új szempontot még be lehet vinni a bizottság gondolkodásába és a parlamenti döntéshozatali mechanizmusba. Tehát én is úgy tapasztaltam, hogy a brüsszeli forrásokat nem erre a területre használta fel az ország, hanem olyan nagyüzemi lobbikat és extenzív megoldásokat támogatott a mezőgazdaságban, amik nem az itt élő emberek és nem az a családi gazdálkodók életlehetőségeit támogatták, hanem a források. Ezek a nagyüzemi, búza-, kukoricatermelő ágazathoz lettek csoportosítva, és legkevésbé sem az itteni gazdálkodók. Azt gondolom, hogy a tárca politikai elképzeléseivel is ezek messzemenően találkoznak, tehát ilyen szempontból valóban előnyös, hogy egy tárcánál van a két terület. Ha itt megvan a megfelelő szándék és stratégia, akkor ez az ügy jó sorban lesz.

Amikor a Tisza-völgy szabályozva lett, a világpiacon nagyon értékes árucikk volt a búza és a gabonafélék. Most ez nem így van. Lehet, hogy majd így lesz, figyeljük a világpiaci tendenciákat, lehet, hogy újra ilyen stratégiai anyag lehet, és akkor más lesz a helyzet, de jelenleg nem így van, és a gazdálkodókat, a tájban élő embereknek sok minden más életlehetőséget kéne teremteni, ami hogyha megfelelően kiépül támogatási rendszerekben, ügyekben, akkor a gazdálkodók is másképp fognak tekinteni erre az ügyre mint talán most. Vagy azok is meggyőzhetőek lesznek, akik most idegenkednek ettől a dologtól.

Csak két kérdésem lenne, a bizottság tagjai biztos tudják, mi az a rezizvárogatás. Próbáltam követni, de erről lehetne tudni valamit. Arról olvastunk egy évtizede, hogy ki fog száradni az Alföld, aztán jött a belvíz. Gondolom, erre jelent valami megoldást. Erről, ha néhány szót hallhatnék, mert erről nem tudok. És mi az a MePAR-szintű támogatás? (*Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer.*) Jó, mert nem értettem ezt a betűszót. Köszönöm szépen.

ELNÖK: A talajvízpótlással kapcsolatosan megadom a lehetőséget.

BODNÁR GÁSPÁR igazgató (Felső-Tisza Vidéki Vízügyi és Környezetvédelmi Igazgatóság): A rezizvárogatás egyik eleme az lehet, hogy a meglévő csatornarendszereket tározásra is felhasználjuk, tehát állandó vízborítás van, aszálykor lehet belőle öntözni.

De hadd mondjak egy példát: természetvédelmi területet öntöttünk el belvízkor. Semmi kár nem keletkezett, tehát teljesen jó döntés volt. Ezeken a területeken nagyon sok ilyen van, ami nem természetvédelmi, ez a bizonyos százezer hektár, kint lehet hagyni a vizet. Nyilván sok mindent vizsgálni kell majd, a vízminőséget, nem indulnak-e olyan folyamatok, amik rosszak. Éppen most fog megjelenni a napokban dr. Somlyódi László akadémikus, vízgazdálkodási stratégiája, amiben ezt komoly problémaként írják le, amivel Magyarország nem számol, hogyha ezeket a beszizvárogatásokat, felszíni vízpótlásokat nem állítjuk helyre, akkor az történhet itt az Alföldön is, ami a Homokhátságon történt, hogy 10-15 métereket lementek a talajvizek. Tehát itt tulajdonképpen arról van szó, hogy olyan felületeket kell megteremteni lehetőleg más egyébre alkalmatlan, gazdasági termelésre alkalmatlan területeken, ahol a természetes talajvíz-visszapótlás feltételeit meg lehet teremteni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Csak egy javaslat, és tényleg nem képviselőtársamnak akarok gondot okozni, hogy jó lenne, ha a gazdák látnának működő víztározót. Hogy lássák, hogy ezzel együtt lehet élni.

Hogyha nincsen további kérdés vagy hozzáfűznievaló, lezárásként még megadnám Szabó István úrnak, polgármester úrnak a szót.

SZABÓ ISTVÁN Mátészalka polgármestere: Köszönöm szépen a lehetőséget. Le kell szögezmem, hogy nagyon örülök annak, hogy azt tapasztalom, hogy egyre inkább egy letisztult és világos koncepcióval állunk szemben, ami nem volt elmondható a Vásárhelyi-terv megszületése óta eltelt időben mindig, és én azt gondolom, hogy mivel itt elhangzott egy vélemény a gazdák részéről, különösen örülök annak, hogy magam is véleményt nyilváníthatok és elmondhatom a benyomásaimat az eddigi folyamatról.

Több okból is, hiszen a gazdák véleménye természetesen számomra is mint településvezető számára is egy nagyon fontos kérdés, ugyanakkor ahogyan itt a területszerzéssel kapcsolatos adatokból a kiküldött több mint 2200 határozathoz képest a 8 fellebbezés – azt gondolom, hogy – hűen tükrözi azt, hogy ez a fajta ellenállás a tározóépítéssel kapcsolatosan milyen mértékű és méretű. Én pontosan ismerem a történetét a folyamatnak, és azt gondolom, hogy politikai hibák sorozata, a rossz kommunikáció, vezetett ahhoz a merev szembenállásról, amelyről most már elmondható, hogy a gazdák egy kisebb csoportja részéről tapasztalható.

Mindenképpen némi kiigazításra szorult Puskás úr álláspontja két tekintetben: cáfolnám azt, hogy itt vidékfejlesztési tervekkel úgymond elkápráztatott települési vezetők álltak e mellé a tározóépítés mellé annak reményében, hogy sikereket tudnak felmutatni az érintett települések lakói irányába. Ennek a programnak az egyik legfontosabb értéke annak komplexitásában rejlik. Több fontos kérdést együttesen kezel. A megvalósítási folyamatban ugyanakkor nem volt tetten érhető ez, hiszen hiányzott a megfelelő tárcaközi egyeztetés, hiányoztak politikai döntések. Az elmúlt időszakban rendre azt tapasztaltuk, hogy a vízügyes szakma szakemberit toltta maga előtt a politika, és ez olybá tűnt, hogy ez egy szakmai kör érdekeltségébe tartozó kérdés és problémahalmaz, holott arról van szó, hogy az érintett településeket kell megóvni az árvízi károktól. A számok önmagukért beszélnek, az az összeg, amibe került az árvízi védekezés, illetve a károknak a felszámolása, a kártéteményeknek a felszámolása, az megoldást jelenthetett volna már, ha a megfelelő döntések megszületnek.

Én azt tudom elmondani ma, hogy a települések részéről ez egy támogatott projekt, tiszteletben tartom azoknak a gazdáknak az álláspontját, akik a merev szembenállás álláspontjára helyezkedtek, ugyanakkor azt gondolom, hogy itt egy nagyon fontos közösségi érdeket szolgáló beruházásról van szó, ami elé nem szabad a megvalósíthatatlanságot előállító akadályokat gördíteni.

Bízom benne, hogy a gazdák panaszának a brüsszeli panaszbizottság általi befogadása csak késedelmet okoz és nem jelenti azt, hogy a támogatás vissza lesz vonva ettől a projekttől. Nagyon tiszteletre méltó, jogi értelemben, jogászai szempontból nagyon precíz és alapos munkát végzett az ügyvéd úr, aki a gazdákat képviseli, nagyon fontos szempontokat vet fel, de azt gondolom, hogy ma már egy letisztult és minden lényeges kérdésre választ adó projekttel állunk szemben.

Örülök annak, hogy most már világos és egyértelmű, hogy egy árapasztó vésztározóról beszélünk. Korábban ez nem volt mindig így, nagyon komoly definíciós problémák voltak, mert a tájközei gazdálkodás, a vízviisszatartás problematikája és az árapasztó tározó koncepció nagyon erőteljesen összekeveredett, amelyek a koncepció szempontjából, a megvalósítás szempontjából nem azonosak és sok tekintetben nem összeegyeztethetőek. Ma már ez világos és egyértelmű. Tehát a hagyományos és a korábbi gazdálkodási formák általában véve tovább folytathatók, ez kifejezetten csak extrém esetekre, és ahogyan Bodnár Gáspár igazgató úr is elmondta, az árvízi vészhelyzet esetén is csak egy megfelelő pillanatban történő beavatkozásra lehetőséget adó eszköz a vésztározó, ami mindenféleképp az extrém esetek körébe tartozó és rövid ideig tartó korlátozást jelent a hagyományos földhasználathoz

képezt, ugyanakkor szeretném azoknak a véleményét és az érdekét is idehozni, akiknek nincs szószólójuk, mert nincs területtulajdonosi érdekelttségük. Hát akiknek a lakóhelyük védelméről van szó, ez egy abszolút nem elhanyagolható dolog, és azt gondolom, hogy ez az elsődleges szempont, hogy azokon a településeken élő embereknek, akiknek a veszélyeztetettségét hivatott csökkenteni ez a tározó, ezeknek az embereknek a szempontjából a személyes és vagyónbiztonságuk ugyanolyan, ha nem nagyobb súllyal latba eső kérdés, és alapvetően ennek a védelmére hivatott ez a projekt. Úgyhogy én örülök annak, hogy most már ez egy letisztult folyamat.

A pályázati lehetőségek, amelyek előttünk ismertek, előkészítettek, szakmailag felkészültek vagyunk ezeknek a megvalósítására, mint például a belvízrendezés kérdésköre, amely az érintett települések számára rendkívüli fontossággal bír, hiszen a belvízi érintettség ezeknek a településeknek rendkívül komoly, és a befogadó műtárgyak, illetve csatornák a tározó területére esnek, tehát van egy direkt összefüggés a települések belvízrendezése és a tározóépítés között. Nagyon fontos, hogy amit most hallottam, amiről korábban a koncepció nem ekképpen gondolkodott, a tározó teljes leürítésére ad lehetőséget a teljes csatornarendszer felújítása, erre való alkalmassá tétele, mert korábban csak a főművek kiépítéséről volt szó. Tehát okkal lehetett feltételezni azt, hogy hosszú ideig marad vissza víz a területen, amely a mezőgazdasági művelést akadályozza és lehetetlenné teszi.

Arról az időszakról beszélek, amikor összekeveredtek a koncepciók a tájközei gazdálkodás és a vízvisszatartás, valamint a vésztározó koncepciója. Azt a kérdést szoktam felidézni, ami egy tervismertetés alkalmával az egyik földtulajdonos részéről hangzott el, hogy tessék megmondani egyértelműen, hogy mit ért ez alatt maga a projekt, a projektgazda. Mit jelent a tájközei gazdálkodás? Azt, hogy a sás között a béka kuruttyol vagy netán valami mást? Erre utaltam, hogy nem voltak megfelelően definiált fogalmak az érintettek számára. Ez ma már – úgy látom, hogy – egyértelmű és világos. Én bízom benne, hogy a megfelelő politikai emellé a tározóépítés mellé áll, és a járulékos beruházások és a maga komplexitásában a program megvalósulhat. Én magam is, talán ezzel kellett volna kezdenem mint Mátészalka város polgármestere, szívből jövő szeretettel üdvözlöm a bizottságot, és köszönöm, hogy ez a lehetőség megadatott, hogy itt a saját városomban beszélhetek most erről a parlament szakbizottságának. Köszönöm a lehetőséget.

ELNÖK: Köszönjük a polgármester úrnak a tájékoztatást, és hogyha további észrevétel nincsen, akkor tájékoztatom a bizottság tagjait, hogy a következő ülésünket május 16-án, hétfőn reggel 9 órakor tartjuk. A világörökségi törvény lesz napirenden, illetve a budapesti agglomeráció rendezési tervéről szóló törvény kapcsolódó módosító indítványait fogjuk tárgyalni.

Egyben jelzem, hogy a bizottság tagjai részéről érkezett olyan észrevétel, hogy próbáljuk meg ezeket a hétfő reggeli időpontokat elkerülni. Nem lesz könnyű, mert a szerdai bizottsági napok szintén sok képviselőtársunknak nehézségeket okoznak, úgyhogy majd keresünk valami megfelelő megoldást. Megpróbálhatjuk keddre tenni, de ha van minket érintő napirend a keddi ülésnapon, akkor erre nincsen lehetőség.

Jelzem továbbá, hogy a szocialista frakcióülés reggel 9-től van. *(Közbeszólás: Akkor legyen tíztől.)* De akkor meg nektek van, a Fidesznek. *(Közbeszólás: De nem mindig.)* A megfelelő megoldást megkeressük a felmerült problémára. Május 18-án a bizottságunk az Országgyűlés Mezőgazdasági bizottságával, illetve a Vidékfejlesztési Minisztériummal közös nyílt napot tart a vidékstratégia ügyében. Ez egyébként szorosán kapcsolódik azokhoz a kérdésekhez is, amik itt felmerültek. Itt a bizottság valamennyi tagjának a jelenlétére számítunk, nagyon izgalmas, érdekes esemény lesz, és 24-én szintén a vidékstratégia ügyében a Magyar Természetvédők Szövetségével, a Mezőgazdasági bizottsággal és a Vidékfejlesztési

Minisztériummal szintén egy közös rendezvényünk lesz, ide is szeretettel várjuk a bizottság tagjait.

Szeretném megköszönni vendéglátóinknak, Fülöp képviselőtársamnak, aki a bizottság felállításától kezdve szorgalmazta ennek a kihelyezett ülésnek a megtartását, amire most végre sor került, Mátészalka városnak, a megyei közgyűlésnek a kedves vendéglátást, a minisztérium, illetve a vízügy képviselőinek, hogy tájékoztatást nyújtottak a Szamos-Kraszna-közi vésztározó kialakításával kapcsolatos projektről, illetve az ehhez kapcsolódó kérdésekről, a bizottság minden kedves tagjának, hogy eljöttek és részt vettek az ülésen. *(Közbeszólás: meghoztuk ezt az áldozatot.)* ... ezt az áldozatot, ami csapatépítő tréningnek sem volt utolsó, és természetesen ismételt a Szatmári Múzeum igazgatójának a kedves vendéglátásért. Lezárom a bizottsági ülést.

(Az ülés befejezésének időpontja: 16 óra 19 perc)

Jávor Benedek
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Lajtai Szilvia